

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf September 9/1999

Europas Dövblindas Förbund grundades

Medlemsvärvningskampanjen inleddes

På läger och på utfärd

Innehåll

Känselsprötets teman år 2000.....	2
Medlemsvärvningskampanjen inleddes.....	3
De nordiska länderna grundade Europas Dövbindas Förbund.....	4
Böcker med lättläst språk.....	5
Informatörsutbildning för dövblindefrågor.....	6
Ungdomsläger i Danmark.....	8
Minns du, vet du världens under. Fem frågor.....	10
Texttelevisionen - en mångsidig informationskälla....	12
Man kan förbättra luften inomhus även på egen hand.....	14
Föräldrarna med i Frankrike.....	16
I flykten från renoveringen i Verksamhetscentret.....	17
Läsarnas brev: Många små knappar att trycka på	17
En unik sommarö.....	18
Nog har man levat.....	19

Pärmbild: Dövblindas ordföranden samlades i Tammerfors. I bakre raden från vänster Ove Bejsnap, Geir Jensen, Ole Mejndor och Raimo Korpela. I främre raden Jane Erikson och Kristjana Gardesdottir. (Bild: HM) **Bakomslaget:** Sommardag i Tammerfors. (Bild: RK)

Följande Känselsprötet utkommer 20.10. Materialet bör vara på redaktionen senast 8.10.1999. □

Känselsprötets teman år 2000

Tidschemat för Känselsprötet för år 2000 håller på att färdigställas. Samtidigt planeras, vilka teman som skall behandlas. Ett förslag är, de olika färdtjänsterna: buss, tåg, taxi och personbil.

Om du har tankar, vilka teman som borde behandlas i tidningen, sänd då dina tankar till Känselsprötets redaktion vid centralbyrån i Helsingfors. Om du har tankar om enskilda teman, sänd dem också.

Den begränsningen finns, att sådana texter som publicerats någon annanstans, inte tas upp i Känselsprötet. Ifall det i andra tidningar, i radio eller TV förekommer något intressant, kan du nog skriva om det. Då skall du skriva, vad du själv tycker om ifrågavarande sak.

Katri Pyykkö

informatör/Känselsprötets
chefredaktör □

Medlemsvärvningskampanjen inleds

Dövblindas och svårt hörsel-och synskadades antal är lågt. Finlands Dövblinda rf har ca. 800 medlemmar. Av dem är ordinarie medlemmar 266. Släktmedlemmarna är 72 och hedersmedlemmarna 7. Kunderna och medlemmarna är i alla åldrar, men största delen över 65 år.

Finlands Dövblinda rf är en serviceorganisation, men även en intresseorganisation. Det innebär, att föreningen följer med utvecklingen av lagstiftningen, den tar fram missförhållanden. Den försöker påverka, så att myndigheternas beslut är bra för dövblinda och hörsel-och synskadade. Den berättar om dövblindhet och hörsel-och synhandikapp. Den ger råd åt olika expertgrupper, hur man skall vara med dövblinda, hur kommunicera och verka.

Medlemmarna har högsta beslutanderätten i föreningen. De ordinarie medlemmarna väljer styrelsemedlemmarna på höstmötet. Styrelsens expertmedlemmar kan vara utomstående.

En så stor medlemskara som möjligt stöder intresseorganisationens verksamhet. Därför har det grundats en arbetsgrupp, som skall fundera på, hur det skall gå lättare att värva medlemmar. Den som ansöker om

att bli medlem, bör vara svårt hörsel-och synskadad eller dövblind. Reglerna har skapats så, att föreningens verksamhet förblir i dövblindas och svårt hörsel-och synskadades makt. Den formella medlemsavgiften på 50 mk betalas endast en gång.

Till medlemsvärvningsgruppen hör **Aatos Ahonen, Seppo Jurvanen, Anita Palo, Vesa Pikkuhookana** och sekreterare **Terhi Pikkujämsä**. Gruppen har redan samlats tre gånger. I planerna är en broschyr, som berättar hur man blir medlem. Den skall göras i alla informationsformat och i den tas också upp fördelarna med medlemskap. Också släktin-garnas information om släktmedlemskap ökas. Olika företrädare för yrkesbranscher behöver även information om medlemskap. De kan sedan berätta om det för sina kunder.

Många av Er, läsare, är inte medlemmar. Vi hoppas, att Ni också intresserar er för föreningens verksamhet. Föreningen är som mammas famn: bekant och trygg.

Seppo Jurvanen

ordförande för medlemsvärvningsgruppen, medlem av styrelsen. □

De nordiska länderna grundade Europas Dövblindas Förbund

Raimo Korpela

Dövblindeföreningarnas nordiska ordföranden samlades i Dövblindas Verksamhetscenter i Tammerfors 2.-5.9.1999. Representanter från alla fem nordiska länder var på plats.

Den viktigaste frågan på mötet blev grundandet av Dövblindas Europeiska Förbund (EDBU). Behandlingen av frågan tog en hel dag. Slutligen beslöts enhälligt att grunda en egen takorganisation i Europa. En tillfällig styrelse utnämndes. Den sköter om de praktiska saker

som hör till grundandet av EDBU:

Till ordförande för den tillfälliga styrelsen valdes **Ove Bejsnap** från Danmark och medlemmar **Jane Eriksen** från Sverige, **Kritstjana Gardesdottir** från Island, **Geir Jensen** från Norge och **Seppo Jurvanen** från Finland.

På mötet hördes även olika rapporter om läget i de nordiska länderna samt behandlades utökningen av det nordiska samarbetet och närregionsarbetet.

Bild: Ole Mejndor och Geir Jensen med tolka. (Foto: Heikki Majava)

Mötet gick långsamt framåt, eftersom olika språk användes. Som ordförande för mötet växlade Raimo Korpela och Seppo Jurvanen.

De nordiska ordförandena bekantade sig med Dövblindas Verksamhetscenter och det rosades mycket. Mötesarrangemangen gick fint. Verksamhetscentret erbjöd en trevlig omgivning för ett möte av den storleken. På söndagen bekantade vi oss med Tammerfors centrum, med en guide.

EDBU:s grundstadga:

Vi, De Nordiska Dövblindföreningarna, har idag den 3.9.1999 bestämt oss för att grunda Europas Dövblindas Förbund, "European Deafblind Union".

Förbundets uppgift är att utveckla samarbetet mellan föreningar för dövblinda i Europa och förbättra dövblindas ställning.

Till medlem i förbundet godkänns alla de föreningar för dövblinda i Europa, där dövblinda är i beslutande ställning.

Det följande mötet för de nordiska ordförandena hålls i Sverige i nästa år. □

I flykten från renoveringen av Verksamhetscentret

Katri Pyykkö

Förra sommaren renoverades Dövblindas Verksamhetscenter. Bostäder grundrenoverades. WC-och duschutrymmena förnyades. Alla bostäder tapetserades och målades. Köksmöblerna förnyades. Ännu skall ytterdörrarna utbytas, men det stör inte boendet så mycket som det övriga arbetet. Semesterbostäderna renoveras i årsskiftet.

Huvudrenoveringen gjordes mellan juni och augusti. De som bor i huset kunde inte bo i sina bostäder under renoveringen. 7 av dem firade sommaren i Vesilahti på ett lantgårdsturismställe. Personalen var med och arbetade som vanligt. De andra bodde på andra håll: hos släktingar eller i verksamhetscentrets semesterbostäder.

Nu är renoveringen över och folket har återvänt till sina förnyade bostäder. □

Informatörsutbildning i dövblindefrågor

Katri Pyykkö

Arlainstitutet ordnar i samarbete med Finlands Dövblinda rf informatörsutbildning i dövblindefrågor. I utbildningen deltar 10 hörsel-och synskadade. Utbildningen består av 4 studieveckor på Arlainstitutet samt av uppgifter, studiedagböcker och rapporter, som görs mellan studieveckorna.

Informatörerna i dövblindefrågor fungerar i framtiden i samarbete med regionsekreterarna. De verkar som regionala informatörer. De informerar om dövblindhet och hör-

sel-och synskador för studerande och olika yrkesgrupper. Jag frågade av kursdeltagarna **Saini Lepistö** och **Martti Avila**, hur det verkar nu när de kommit halvägs med kursen.

Självsäkerhet och information från kursen

Saini Lepistö har hela sitt liv haft svårigheter att höra och se. I skolan förr i tiden hörde man inte på eleven, fastän hon skulle ha berättat om sina svårigheter. Saini vill infor-

*Bild: Deltagarna i informatörskursen var på HälsoSos 99-mässan. De delade ut information om föreningen Finlands Dövblinda rf på mäs-savdelningen.
(Foto: RK)*

mera om dövblindhet och hörsel- och synhandikapp. då hon önskar, att även andra dövblinda och hörsel-och synskadade skulle ha lättare att komma över svårigheterna än vad hon själv haft.

Saini hoppas, att hörsel-och synskadade skulle kunna söka efter hjälp själva och inte stanna hemma och grubbla. Saini säger: Jag mår dåligt, när jag hör någon säga, att den inte kan fara någonstans, då den är handikappad. Då bör man hjälpa och tala med denna person så att allt blir bra igen.

Saini berättar, att man på kursen får riktig kunskap om dövblindhet och att man lär sig, hur informationsarbete görs på fältet. Saini har fått mod och självtillit på kursen. Hon har lärt sig nya saker och hur man skall redogöra för andra om dem. Hon har fått höra andra deltagares berättelser om sina liv.

Saini berättar, att efter utbildningen kan informatörerna berätta om Finlands Dövblinda rf och dess tjänster för t.ex. hälso-och socialvårdanstalter eller för t.ex. personalen på poster och banker. Informatören kan klargöra för, hur man kan hjälpa hörsel-och synskadade att göra ärenden på olika ställen. Hon kan även berätta om de hjälpmedel, med

vilka den handikappade klarar sig själv, fastän tolken skulle vara med..

Saini berättar, att det nu känns bra då kursen är halvvägs. Hon skulle inte komma att tänka på att avbryta, trots att hon haft problem med hälsan.

Hemuppgifterna ger stöd i framtiden

Martti Avila sökte till informatörsutbildningen, eftersom han är intresserad av muntlig framställning. Han säger, att en av hans syskon har informerat om dövblindefrågor och han tänkte, att varför skulle han inte även kunna göra det.

Matti berättar, att han fått bra med kunskap i utbildningen och nya inspirationskällor för informatörsarbetet. Han känner sig väl till mods. Uppgifterna som getts på kursen har varit utmanande, tycker Martti. Det har varit en sporrande upplevelse att göra dem. Meningsfullt har det också varit att skriva studiedagbok och rapporter.

Martti tror, att all den kunskap som fås under utbildningen, är en bra bas för själva informatörsarbetet. Rapporterna och dagböckerna är bra stöd, när man planerar, vad man skall säga åt publiken. □

Ungdomsläger i Danmark

Riku Virtanen

Det tredje ungdomslägret för nordiska dövblinda var i Danmark i slutet av juli. I lägret deltog alltsomallt 16 ungdomar från fyra nordiska länder. Från Finland deltog fyra ungdomar med tolkar.

Vi reste iväg lördagen 24.7. Vi flög från Helsingfors till Köpenhamn. Där hade vi ett par timmar på oss att bekanta oss med stadens centrum. Vi fortsatte resan med tåg och på tåget träffade vi de svenska deltagarna. Vi reste sedan tillsammans till vår lägerplats Castberggård med buss.

På kvällen efter middagen var det en välkomstceremoni, där ungdomarna presenterade sig. Då var även det första "Leader Meeting" eller möte för ledarna. Det ordnades flera sådana under lägret. Peter Ryberg redogjorde för dagens program där. Han frågade av ledarna, hur lägret hade gått hittills. Dessa möten för ledarna var lyckade, då mötena gick snabbt, när ledarna var med.

På söndagen var det först flagghissning. På förmiddagen diskuterade vi kring temat "Dövblinda och livskvalitet". Vi pratade bl.a. om tillgängligheten på tolkar och medhjälpare samt om studie- och arbetsmöjligheter och studiesituationen i olika länder. Eftermiddagen var reserverad för tandemcykling. Vi cyklade 7-8 km till havsstranden, där vi åt väggkosten och simmade i havet.

På måndagen hade vi en guidad tur i gamla staden i Århus. Till avslutning besökte vi också stadens nya centrum, där det finns en väldigt stor domkyrka i gotisk stil.

På tisdagen gjorde vi en kanotutfärd längs floden Guden till lägerområdet Trust. Resan var 15 km och vi hade paus halvvägs för lunch. Kvällen tillbringade vi vid en brasa.

På onsdagen lekte vi en lek som kallas Fångarna på fortet. Lägerdeltagarna indelades i 3 grupper och grupperna fick olika uppgifter. den första gruppen leddes av lägerle-

daren **Peter Ryberg**. En dansk TV-grupp följde med gruppen på förmiddagen. På kvällen kom det ett urklipp i TV, där den första gruppen gör sina uppgifter. Även pressen var intresserad av lägret. I två danska tidningar fanns reportage om lägret.

På torsdagen var vi i det gamla slotet i Kolding och vi besökte museiutställningen. På eftermiddagen var vi i Legoland. Det var roligt att besöka olika ställen och se på miniatyrmodeller av lego. Även berg och dalbanan var en rolig upplevelse, fastän vi fick vänta i över en halv timme. På kvällen såg vi ett teaterpjäs av en dövblind grupp. Pjäsen hette Grundlagen och den gick med tal och teckenspråk.

På fredagen diskuterade vi i auditoriet. Först pratade vi om ungdomars framtid i Norden. Vi behandlade teman som taxibiljetter, tolkar, medhjälpare, studier och ungdomspension. Följande ämne för diskussionen var den nordiska turismgruppen. Peter föreslog, att de nordiska ungdomarna skulle göra en resa utomlands tillsammans vartannat år. Saken blev och gro och diskussionen fortsätter på konferensen i Finland år 2000.

Det tredje temat var värderingen av lägret. Var och en framförde sin åsikt om lägret. Svenskarna hade haft

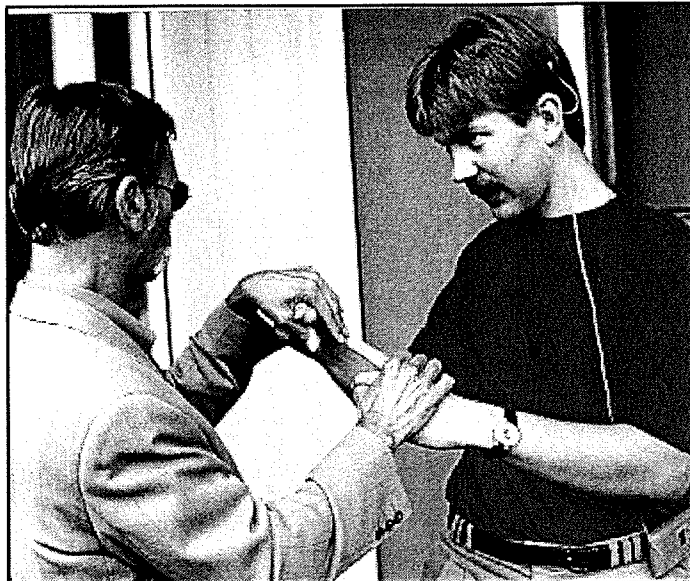

Bild: Riku och ordöranden för danska dövblinda Ove Bejsnap (Foto: Heikki Majava)

problem med att få information. De hade fått programbladet för sent. Belysningen på lägerplatsen var automatisk. Det störde många. Man önskade också mera tävlingar och kvällsprogram.

På kvällen var det dags för en festmiddag. På programmet var olika lekar. Den roligaste leken var kanske limbo. Vi dansade till sena natten.

Lägret var över på lördagen. Vi hann inte shoppa i Köpenhamn, då tåget var försenat och flyget till Finland skulle avgå. Flygvädret var klart och vi kunde se marken bra.

De bästa sakerna på lägret var det stora antalet ungdomar, det digra programmet och det vackra vädret. □

Minns du, vet du världens under

Hilkka Kasurinen

På kursen i Dövblindas Verksamhetscenter deltog 8 personer. Antti var äldst. Han har en bra humor.

På kursen kom vi håg gamla minnen, för länge sedan: födelseplatser, barndomen, ungdomen, äktenskapet, grundandet av familj. Då kändes livets första steg tunga och svåra, men även kära. Det var saker värda att uppleva, saker som man aldrig glömmer.

Grundandet av basen i livet har varit stark, då vi kommer ihåg det så väl. Vi orkar leva konstruktivt genom livet.

Till bastuminnena hör också annan verksamhet än bastandet. Den lilla bastun, gråa eller röda, har fått vara med om mycket. Den är stark och värdefull. I bastun födde man, man läkte, tvättade byk, kokade tvål, palvade kött, torkade skinn samt torkade korn under krigstiden som ersättning för kaffe. Bastun var mittpunkten i livet och den fungerade som en liten fabrik.

Till världens under hör, hur informationen går fram. Det är nytt för oss åldringar. Förr gick informationen från mun till mun eller via små lokaltidningar. Det har alltid förekommit under i livet och nya under sker hela tiden.

Datorstödpersonen berättade om datorn och dess verksamhet. Han berättade, hur ett elektroniskt meddelande går fram och hur det underlättar våra liv. Hur tid och bekymmer sparas, när man gör ärenden. Justiina förundrar sig, om datorn alltid har rätt eller om den kan ha fel någongång? Vad händer, om en konflikt uppstår.

Tiden förändras och vi med den. Hobbyledaren berättade om nyttiga växter. Man kan odla många själv och äta dem. Vi prydde våra blomkrukor. Justiina målade delfiner som leker i havet, två guldfiskar och en sjöstjärna. Sist satte vi frön i myllan. Nu väntar jag på att vitaminerna växer så att jag kan sätta dem

Hilikka Kasurinen

på smörgåsen och äta dem.

Dessutom hade lekfulla Kalle och Antti frågesport. Justiina fick 10 poäng och som pris en prydnadsmorot. Alla fick pris. Intressanta ämnen som diskuterades var solförmörkelse och euro-valutan. Antti sade, att man förr inte behövde pengar. Man idkade byteshandel.

Antti kom ihåg många saker som är värda att veta. Fast han lurades nog emellanåt, när han sade att han inte minns. Kursen var intressant och mångsidig. Vi fick information om saker, som det är bra att föra vidare till följande generation och få ny information i utbyte.

Jag fick lov att skriva för kursdeltagarnas del. Slutligen träffades vi. Vi hade mycket gemensamt. □

Böcker med lättläst språk

Tuula Puranen: Oma kissani (Min egen katt)

Denna bok är för människor, som planerar att skaffa en katt. I boken berättas, vad man skall ta i beaktande förrän man besluter sig. Det är nyttigt att veta och bra att kunna, när man har redan har en katt. En riktig "kattvän" tar hand om sitt husdjur. Boken deltog i tävlingen för böcker med lättläst språk för några år sedan. Den är dock publicerad i år. Boken kostar 120 mk.

Kalevala

Kalevala innehåller berättelser, som våra förfäder, fornfinnarna, för länge sedan berättade och sjöng för varandra. Huvudpersoner är Väinämöinen, Lemminkäinen, Louhi och Kalervos son Kullervo. Boken är utgiven 1999 och kostar 120 mk. På kommande är också **Kalevanpoika** i år. Det är Estlands nationalepos.

Böckerna kan beställas från BTJ-boktjänst, adress: PL 84, 00211 Helsingfors eller via e-post:

Btj.kirjastopalvelu@btj.fi. Kom ihåg att uppge dina kontaktuppgifter. Böckerna kommer med postförskott hem. Postkostnader tillkommer. □

Texttelevisionen – en mångsidig informationskälla

Raili Karisaari

En vän återvänder från en utlandsresa. Du lovade möta honom, men du vet inte när planet anländer. Du är på väg, men du vet inte tidtabellen för tåget eller bussen. De färskaste uppgifterna om tidtabellerna får du från Text-TV:s servicesidor. Där finns också mycket annat, hela 799 sidor. De är uppdelade i sju huvudgrupper.

100 nyhetsidor är uppdelade i inrikes-, utrikes och ekonominyheter, EU-nyheter, börsnyheter och nordiska nyhetssidor. På sid 196 berättas om de nyaste framstegen i teknik och vetenskap. Sid 198 är för räddningstjänsten. Här varnas medborgarna t.ex. för ankommande åskväder. Nyheterna ges dygnet runt.

200 sportsidor här hittar man de nyaste nyheterna inom sporten, serietabeller, statistik samt travresultat.

300 programsidorna innehåller TV1 och TV2:s programuppgifter för dagen och veckan. Hörselskadades

programtextning börjar på sidan 330. Den annalkande höstens textade program är:

Kuningaskuluttaja (textning i båda sändningarna)

Sunnuntaivekkari (textning i båda sändningarna)

Iltaipsy (textning i båda sändningarna)

Mustalaatikko (bara reprisens textad)

Mumindalens berättelser (kommer som repris)

Metsolat (kommer som repris)
Kotikatu

Silminnäkijä

Avara luonto

Miniserier: **Jäähyväiset rakkaimmalle** (3. Delen har redan börjat) och **Jäähyväiset ilman kyöneleitä** (samma personer som i förra, men storyn ny) 3 delar, börjar i slutet av oktober.

I Text-TV hittar du också en del av Kotikatsomos visningar. Dessa visas beroende på resurserna, kanske hälften visas.

108 Vasemmistonaiset esittävät Halosta

109 Työpaineet verottavat terveyttä

134 Dagestanin pommilla kymmeniä uhreja

Finländska filmer textas liksom enskilda dokument eller pjäser beroende på resurserna. Från sidan 331 hittar man uppgifter på de program som textas de kommande veckorna.

400 väder och trafiksidor. Här hittar man bl.a. en väderlekskarta (sid 401) och en karta över vägförhållandena (sid 410). På sid 405 ser du väderleksprognosen för de kommande fem dygnet. Om du är allergisk, kan du se vilka växter som blommar på sid 405. De sidor som berör flygtrafiken är 425-429. Där hittar du bl.a. planens ankomst- och avfärdstider samt flygvädret. Fjärrtågens tidtabeller finns på sidorna 430-434.

Veikkaus-sidor börjar från sid 470. Den rätta lottoraden kan du kolla på sid 471, bingolotto på sid 473.

500 arbete och fritid. På dessa sidor finner du uppgifter om de viktigaste sommarevenemangen, konstitutställningarna, teaterföreställningarna och musikkonserterna. Upp-

gifter om lediga arbetsplatser och utbudet på utbildningar finns på sidorna 520-523. Sid 595 är för dem som är intresserade av astronomi. Här berättas om tecken på stjärnhimlen och andra händelser.

Hörselskadades servicesidor är 550-559. Sid 554 är dövblindas egna informationssida. Dit sänds alla meddelandes som utgivits i Dövblindas Nyhetstidning.

600 söksidor innehåller allmän information om Text-TV. Huvudsök-sidan är 601 och en översikt över innehållet i alfabetisk ordning följer på följande sida. Sid 603 beskriver hur Text-TV används. På söksidor-na kan du också finna information om licensavgifter, viktiga telefon-nummer samt information om sändningstekniken.

700 svenska sidor är de svenskspråkiga sidorna. De innehåller nyheter, sportresultat, servicesidor o.s.v på svenska. □

Man kan förbättra luften inomhus också på egen hand

Raili Karisaari

En god inomhusluft är en del av ett gott liv. En dålig luft orsakar många symptom: retning i andningsorganen, ögonen och huden, trötthet och huvudvärk, feber och inflammation i andningsorganen.

En dålig luft kan också förorsaka långvariga sjukdomar som t.ex. astma. Dessutom gör den dåliga luften hem-eller arbetsomgivningen otrevlig. Kvaliteten på luften påverkas av ventilation, uppvärmning, fuktighet samt inredningsmaterial.

Ventilationen i skick

En god ventilation påverkar inomhusluften. Ett effektivt ventilations-system tar bort smuts och extra fukt och för in frisk luft utifrån.

Nuförtiden byggs en maskinell ventilation i bostäderna. Man kan göra den tillfälligt mera effektiv genom att öppna fönstrena eller dörren.

Det lönar sig att hålla upp dörren till sovrummet på natten, så att det inte blir kvavt. Det är även bra att ha uppe dörren till tvättrummet efter man tvättat sig eller då man tvättar byk.

En lämplig temperatur

En lämplig temperatur påverkar mycket på människans hälsa, på trivseln och arbetseffektiviteten. Olika människor vill ha olika temperaturer. Endel vill ha varmt, andra lite mera svalt. Enligt undersökningar rekommenderas en rumstemperatur på 21-22 grade.

Det är viktigt att reglera värme-elementen. En rätt reglerad innetemperatur förbättrar luften och sparar även energi. Man kan förhindra att det blir för varmt genom att öka ventilationen och sätta solskydd på fönstrena, t.ex. spjälgardiner eller bra gardiner.

Hälsosamma material

Man kan påverka många problem i inneluften med inredningsmaterialen. Heltäckande mattor var populära på 70-talet. Men populariteten sjönk snabbt. De samlar mycket damm och de är svåra att tvätta. Många måste avstå från dem p.g.a allergisymptom. Numera rekommenderar man parkett, korkmatta eller plastmatta.

Man har även utvecklat hälsosamma inredningsmaterial för trätor. Målfärger, tapeter och inredningskivor är noggrant granskade och prövade, så att de inte avger skadliga kemikalier eller lukter i bostäderna.

Fukt och mögel

Byggnadernas mögelproblem förorsakas av att byggmaterialet hamnar i kontakt med vatten. Fukten kan tränga igenom väggar och golv på många ställen. De mest allmänna ställena är ytterväggar, dörrkarmar, tak, bygggrunden, platser där vattenledningar eller avloppsrör går samman, hemapparaters vattenkranar och fuktiga tvättutrymmen.

Man kan känna igen en fuktskada innanför eller utanför byggnaden genom att målfärgen flagnar, att

byggskivorna sipprar sönder eller att de ändrat färg. T.ex parketten kan mörkna.

En fuktskada kan med tiden bli ett mögelproblem. För mycket mögel leder till olika hälsoproblem. Typiska symptom är retade ögon och andningsvägar samt återkommande infektionssjukdomar. Den största delen av sjukdomarna eller symptomen försvinner eller åtminstone lättar, då man åtgärdar mögelskadorna. Mögellukten påminner om lukten i en jordkällare.

Rena platser

Man bör städa mera än vanligt, ifall någon familjemedlem har allergisymptom. Golven skall dammsugas åtminstone en gång i veckan. Sedan skall man ventileras ordentligt. Damm tas bort med en fuktig microfibrtrasa. Genom att vädra sängkläderna far kvalstret bort. Man skall använda rikligt med vatten och tvättmedel då man städar.

Källor:

Sisäilmaopas (Guide för inomhusluften). Allergi-och astmaförbundet, 1998

Promo 5. Centralen för hälsobefrämjande, 1998. □

Föräldrarna med i Frankrike

Raija Rantalainen

Rådet för Europas Dövblindas Nätverk (EdbN) hade möte och seminarium på våren i Poitiers, Frankrike. Också föräldrarna till dövblinda barn var på plats.

Jag valdes till ledningsgruppen för rådet för de kommande fyra åren. Andra föräldrarepresentanter kommer från Nederländerna och Storbritannien. Den språkkunniga och kompetenta Miriam Bruggemann-Winter från Nederländerna valdes även till organisationens ordförande. Representanter för yrkeskåren kommer från Danmark, Tyskland och Grekland.

Två dövblinda valdes till styrelsen. De är från Storbritannien och Sverige. En till väljs ännu senare. Det väckte diskussion att Finlands Dövblinda rf inte utsett en representant till medlem av rådet. Man hoppades, att saken skulle behandlas på nytt i Finland.

Norge, Island, Malta och Cypern erbjuds fullt medlemskap i EdbN. Åt länderna i centrala och östra Europa erbjuds anslutningsmedlemskap.

Det innebär, att de kan delta i verksamheten, men de har inte rösträtt.

Länderna från östra Europa var intresserade av, hur man "hittar" släktingar och föräldrar till dövblinda, hur man samlar dem och hur man grundar en förening.

I Poitiers deltog jag i en föräldragrupp, som funderade på om föräldrarna får vara bara föräldrar eller vill föräldrarna uppträda som professionella inför sina barn.

Vi fortsätter att fundera på detta på Föräldrarnas egna konferens. Den hålls vartannat år. Nu är den i Slovakien i september. Sense International sköter om arrangemanget tillsammans med en lokal skola för döva. Jag var med i planeringsgruppen för konferensen. Temat för konferensen är "Föräldrar som en resurs".

Från Frankrike minns vi bäst människornas vänlighet, värme och kysarna på kinden. □

Fem frågor

1. Vilka länder får förhandla om EU-medlemskap som följande länder?
2. Vad är en separator?
3. Hur många medaljer vann Finland i friidrottsvärldsmästerskapen i Sevilla, vem vann och vilka valörer?
4. Var finns Bosporen?
5. Vem är Väinö Lätti?

Svaren:

1. Estland, Polen, Tjeckien, Ungern och Slovenien.
2. En separator är en apparat som skiljer ett lättare ämne från ett tyngre, t.ex mjölk skiljs från grädde med en separator.
3. I Sevilla vann Finland endast en guldmedalj, genom Aki Parviainens guld i spjutkastning.
4. Bosporsundet är i Turkiet. Det delar staden Istanbul. På ena sidan ligger Europa och på andra Asien. Sundet ligger mellan Marmara-sjön och Svarta havet.
5. Väinö Lätti är en skulptör, vars verk "Kaktus utan piggar" (piikitön kaktus) förra året vann priset som bästa skulptur. Han har en 80-årsjubileumsutställning i Kuopio konstmuseum i höst. På denna utställning får man även beröra konstverken. □

Läsarnas post

Många små knappar att trycka på

Hilkka Kasurinen

Tågvagnen, som Justiina reste i till Tammerfors, var verkligen fin. Allt fungerade av sig själv, automatiskt. När Justiina gick på morgonkaffe till restaurangvagnen, fick hon hjälp av konduktören. På egen hand skulle hon inte ha klarat sig. Man skulle trycka på olika slags knappar, som man inte ens hittar fast man ser. Mannen bakom kaffedisken ville genast hjälpa. Han gav Justiina socker och en tesked.

När Justiina hade druckit kaffet, återvände hon till sin vagn, som var vagnen bredvid.

Under resan skulle Justiina på WC, men hur skulle man hitta dit? Ingen ordentlig dörr eller handtag. En ung

man kom och visade var man skulle trycka. Det kom som en överraskning. Hälften av väggen rörde på sig och ett stort och fint WC kom fram. Dit in gick Justiina.

Nu var det igen problem att finna knappen, eller skulle jag göra mina behov inför alla andra. Jag hade stor nöd på WC. Men jag hittade knappen efter noggrant sökande. Dörren stängdes långsamt. När jag gick ut från WC, fann jag en annan knapp bredvid. Med den stängdes dörren, men den hade lämnats upp. Tur att ingen annan skulle på WC.

Vagnen var verkligen rymlig och ljus och det fanns rum att röra sig. Jag märkte belysningen på sidorna av stolarna. I taket fanns underliga apparater, kameror, som man inte såg någonting ifrån.

Alla apparater som fungerade automatiskt var trevliga, då man lär sig använda dem. Tåget hade en jämn gång och gick ljudlöst. Det var skönt. Det var annorlunda på hemvägen i det gamla tåget. Det knuckte och vinglade. Längs de smala gångarna var bänkarna radade alltför tätt.

Det var en trevlig upplevelse att resa i det nya tåget.

Hälsningar Justiina ☐

En unik sommarö

Hilkka Kasurinen

Viikinsaari ligger på en 20 minuters båtväg från Tammerfors centrum. Många tammerforsbor har minnen av gyllene somrar på ön. Öns historia är färgrik. Man har haft roligt.

Viikinsaari har i ett tjugotal år varit det populäraste sommarstället i staden. Den gamla restaurangen fyller snart 100 år. Den stora danslaven är avskild. Där dansade Justiina tillsammans med Hilkka bland minnena.

På ön finns ett litet kapell, som har tre små rum. Kapellet är ekumeniskt. Alla kristna kan använda det, såväl ortodoxa, katoliker som lutheraner. Man kan reservera kapellet för dop och bröllop.

På ön ordnas evenemang för vuxna och barn. Vi återvände till kursplatsen, då vi hade ätit vår väggkost. På båten träffade vi den söta Snusmumriken, som är en känd mumifigur.

Hälsningar Justiina ☐

Nog har man levat

Vieno Hyttinen

På torsdagen den 29.7 var det vackert väder: inte för kallt eller varmt. Vi for med buss på en utfärd till tre slott. 21 personer var med. Vårt första mål var Hiidenlinna i Somerniemi. Det var ett verkligt sago-slott. Det är ett förverkligande av Reino och Marja Koivuniemis drömmar. Stenslottet har tre våningar. Inredningen är i trä. Där fanns världens största puukko (kniv). Den var fem meter lång och väger hundratals kilo. Där fanns också världens största kuksa, som är ett dryckeskärl för skogsmän. Reino Koivuniemis smeknamn är Björnen. Han är en verklig kraftkarl, när han ensam har orkat skapa och bygga ett slott mitt i skogen. Jag skulle kalla honom Skogens baron. Berättelsen är för lång att återge, man bör se slottet själv.

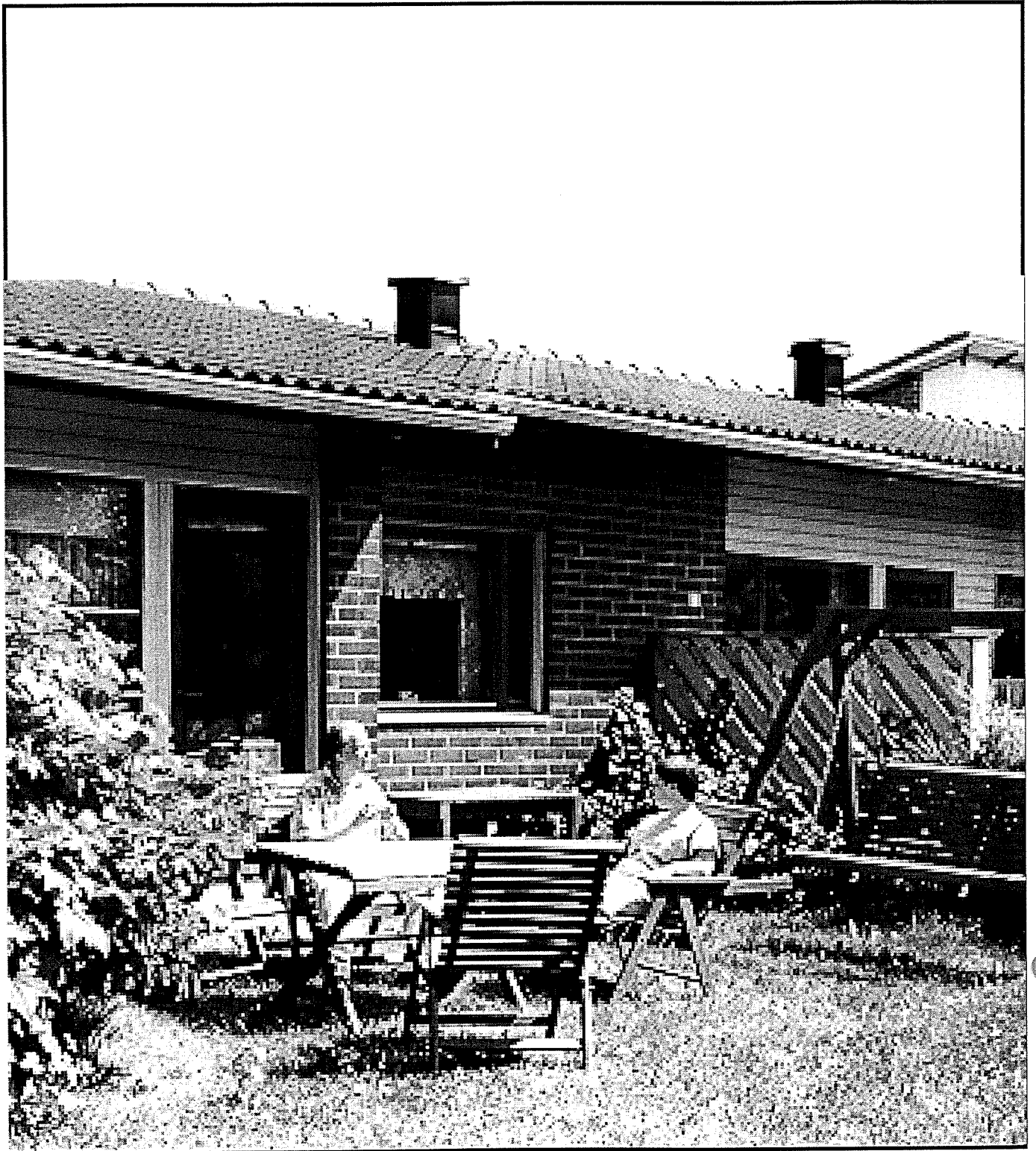
Vårt andra utflyktsmål var Aira Samulins slott i Hyrsylä. Aira är dansare och danslärare. Slottet är byggt till en herrgård i karelsk stil. Det är

stort. Där finns två byggnader: en huvudbyggnad och Langis hus, som finns på 200 meters avstånd från herrgården.

På båda ställena bjöds först på kaffe. Efter det inleddes rundturen. I Aira Samulins slott finns mycket värdefullt och historiskt material, från dockor till lotta-kläder, från skolpulpeter till fyrklöver, från separatorer till tyger och spinnrockar. Där fanns mycket historiskt material för nutidens människor.

Det tredje slotter var Svartå slott. Där åt vi och efter maten gick vi på rundtur. Nog har man levat också förr i tiden! Det berättades om slottets historia för 200 år sedan. Slottet har bebotts av ett herrskap med tjänstefolk. Alla hade egna rum. Till och med lärarens rock hade förgyllda knappar. Päivi frågade, hur man kunde tvätta den. Man sade, att man inte tvättade kläderna så ofta förr. Inte heller håret tvättade man mer än till stora helger.

Sedan berättelsen. Är det verklighet eller saga? En kung hade 72 barn, men inga barn med sin lagliga hustru. Tiderna har förändrats och bildningen har blivit mera utbredd. Svartå slott omges av en vacker natur med blommor och ädelträd. Men det är en dyr plats. □

TUNTOSARVI 25.årgången, ISBN 0358-2280

Utgivare: Finlands Dövblinda rf., Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors.
Telefon (09) 5495 350. Texttelefon (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Chefredaktör: Katri Pyykkö **Redaktör:** Raili Karisaari

Redaktionsråd: Unto Honkanen, Vieno Hyttinen, Ulla Kungas,
Merja Rouhiainen, Ritva Väisänen, Raili Karisaari, Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. Tidningen utkommer 11 gånger om året med storskrift, punkter,
som långsamt ljudband, som video samt och svenskspråkig översättning.